Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS
pārbaudes lietā Nr. 2026-24-27L
Rīgā

30.09.2026. Nr. 6-6/59

VAS "Ceļu satiksmes drošības direkcija"
csdd@csdd.gov.lv

Par izvēles valsts reģistrācijas numuru
piešķiršanas kārtības atbilstību labai pārvaldībai

Tiesībsarga birojā ir izskatīta pārbaudes lieta, kas ierosināta pēc personas (turpmāk – iesniedzējs) iesnieguma, kurā lūgts izvērtēt VAS "Ceļu satiksmes drošības direkcija" (turpmāk – CSDD) rīcības tiesiskumu un atbilstību labas pārvaldības principam saistībā ar izvēles valsts reģistrācijas numuru (turpmāk – izvēles numuri) piedāvājuma, pieejamības un iegūšanas kārtību, kā arī saistībā ar iesniedzējam sniegto pretrunīgo un maldinošo informāciju numuru rezervācijas procesā (turpmāk – iesniegums).

[1] Tiesiskie un faktiskie apstākļi

[1.1] 2025. gada 17. septembrī CSDD klientu apkalpošanas centrā informācijas sistēmā reģistrācijai pieejamo numuru kopā tika uzrādīti vairāki valsts reģistrācijas AA sērijas numuri, tostarp numuri AA[1] un AA[2]. CSDD darbiniece uzsāka iesniedzēja izvēlētā numura AA[1] rezervācijas procesu, kura laikā paziņoja, ka tas vairs nav pieejams, jo esot piešķirts citai personai. Tomēr, kā vēlāk skaidrojis CSDD, 17. septembrī šis numurs citai personai nebija rezervēts, bet tehnisku iemeslu dēļ nebija pieejams, jo paralēli tika izskatīts vēl citas personas iesniegums par konkrēto numuru iekļaušanu pieejamo numuru kopumā. Iesniedzējs apšauba skaidrojuma loģiku, jo numurs AA[1] sākotnēji informācijas sistēmā tika uzrādīts kā pieejams numurs. Pie tam rezervācijas pieprasījumu iesniedzējs veica arī uz numuru AA[2], kurš atradās salīdzināmā situācijā, proti, arī par šo numuru tika saņemts citas personas iesniegums par iekļaušanu pieejamo numuru kopumā, bet to bija

iespējams rezervēt un reģistrēt. Tādēļ iesniedzējs norāda uz būtiskām pretrunām CSDD rīcībā un izvēles numuru nevienlīdzīgas piekļuves risku. Numura AA[1] nepieejamība turpinājās līdz 19. septembrim, proti, vairāk kā divas dienas, kas, iesniedzēja ieskatā, rada šaubas, vai notikušo iespējams pamatot tikai ar īslaicīgu, tehnisku numuru bloķēšanu.

Papildus iesniedzējs norādīja, ka lai arī CSDD vēlas numurus vairāk piedāvāt e-CSDD, lai nodrošinātu to pieejamību visiem interesentiem, praksē šāda kārtība nav ieviesta konsekventi. Atsevišķi iepriekšējo sēriju numuri joprojām ir pieejami tikai konkrētos CSDD klientu apkalpošanas centros un nav redzami e-CSDD. Turklāt dažādos centros pieejamo numuru klāsts var atšķirties, bet sabiedrībai nav iespējams šo piedāvājumu kopumā pārbaudīt. Neskaidra numuru pieejamības un rezervēšanas sistēma var radīt nevienlīdzīgu attieksmi, caurskatāmības trūkumu un pat priekšrocības atsevišķām personām piekļūt pieprasītiem izvēles numuriem.

Ņemot vērā minēto, iesniedzējs uzskata, ka kopumā CSDD īstenotā izvēles numuru iegūšanas prakse nav pietiekami caurskatāma un konsekventa. Atsevišķi numuri tiek uzrādīti kā publiski pieejami, lai gan faktiski nav rezervējami, kā arī praksē nav nodrošināta vienlīdzīga piekļuve izvēles numuriem un skaidra informācija par to pieejamību.

CSDD skaidrojums

[1.2] Transportlīdzekļu valsts reģistrācijas numuru piešķiršanas kārtību regulē Ministru kabineta 2010. gada 30. novembra noteikumi Nr. 1080 „Transportlīdzekļu reģistrācijas noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr. 1080). CSDD skaidro, ka atbilstoši minētajam regulējumam persona var izvēlēties un pasūtīt numuru no CSDD reģistrācijai pieejamo numuru kopuma. Šajā kopumā ietilpst kārtējās sērijas numuri, vispārējās izmantošanas numuri no nākamās sērijas, kā arī noteiktos gadījumos iepriekš reģistrētiem transportlīdzekļiem piešķirtie numuri, kurus CSDD ir tiesīgi izmantot atkārtoti.

Izvēles numuru piedāvājums elektroniskajā e-CSDD vidē un CSDD klientu apkalpošanas centros var atšķirties. Noteikumi Nr.1080 nenosaka pienākumu visos pakalpojuma sniegšanas kanālos nodrošināt identisku numuru piedāvājumu. Līdz ar to klātienē var būt pieejami arī tādi brīvie numuri, kas attiecīgajā brīdī nav pieejami izvēlei e-CSDD, tostarp atkārtoti izmantojamie numuri. CSDD ieskatā, šādas atšķirības pašas par sevi nerada nevienlīdzīgu attieksmi, ja numuru piedāvāšanas kārtība ir publiska, iepriekš zināma un vienādi piemērojama visām personām.

Vienlaikus CSDD skaidro, ka personai ir tiesības izvēlēties no attiecīgajā brīdī reģistrācijai pieejamo

numuru kopuma, taču personai nav subjektīvu tiesību prasīt konkrēta numura vai numuru sērijas iekļaušanu šajā kopumā, konkrēta numura rezervēšanu vai tā piedāvāšanu noteiktā pakalpojuma saņemšanas kanālā.[1] Izvēles numuru piešķiršanas nodrošināšana gan elektroniski e-CSDD, gan klātienē CSDD klientu apkalpošanas centros ir apzināta un pamatota pakalpojuma organizācijas pieeja, kas vērsta uz dažādu sabiedrības grupu tiesību nodrošināšanu. Tāpat jāņem vērā arī informācijas sistēmu darbības nepārtrauktības aspekti – tehniski traucējumi vai sistēmas noslodze - var īslaicīgi ierobežot piekļuvi e-pakalpojumiem. Līdz ar to izvēles kanālu daudzveidība nevis ierobežo, bet tieši stiprina personas subjektīvās tiesības izvēlēties transportlīdzekļa valsts reģistrācijas numuru, jo nodrošina iespēju šo tiesību īstenot dažādos personai piemērotos veidos.

Attiecībā uz reģistrācijai pieejamo numuru kopuma veidošanu CSDD norāda, ka normatīvajos aktos nav noteikts konkrēts biežums, kādā tajā iekļaujami kārtējās vai nākamās sērijas numuri. CSDD saņem un izskata arī personu iesniegumus par konkrētu reģistrācijas numuru pieejamību un iespējamu iekļaušanu reģistrācijai pieejamo numuru kopumā.

Gadījumos, kad tiek piedāvāti jauni vai paaugstinātas intereses numuri, CSDD pamatoti izvēlas tādu rīcības modeli, kas nodrošina publisku iepriekšēju izziņošanu un vienādas iespējas visiem interesentiem (piemēram, piedāvājot tos e-pakalpojumos ar publisku piekļuvi no jebkuras vietas). Ņemot vērā sabiedrības interesi par noteiktām numuru sērijām, tostarp AA sēriju, CSDD norāda, ka prakse ir mainīta, šādus numurus piedāvājot e-CSDD vidē un par to pieejamību interesentus informējot publiski.

[1.3] Attiecībā uz konkrēto gadījumu iesniedzējs 2025. gada 17. septembrī vēlējās rezervēt izvēles numuru AA[1]. Minētajā datumā laikā no plkst. 15.30 līdz 16.30 Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā (turpmāk – Reģistrs) ar šo numuru vienlaikus tika veiktas vairākas darbības. CSDD darbinieks veica numura pārbaudi, savukārt paralēli tika izskatīts citas personas iesniegums par AA[1] iespējamu iekļaušanu reģistrācijai pieejamo numuru kopumā. Minēto procesu pārklāšanās rezultātā AA[1] tehnisku iemeslu dēļ nebija pieejams rezervācijai.

CSDD norāda, ka AA[1] šajā laikā nebija rezervēts citai personai. Kamēr notika numura atbilstības izvērtēšana un tehniskā apstrāde, tas neesot bijis pieejams rezervācijai nevienai personai. Reģistrs neatspoguļo, vai nepieejamība saistīta ar tehnisku apstrādi, paralēlu izvērtēšanu vai citiem procesiem, tādēļ CSDD darbinieks sistēmā nevarēja redzēt numura nepieejamības iemeslus.

[1] Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2025.gada 8.maija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. A420243722 (SKA-185/2025) 2.punkts;

AA[1] reģistrācijai pieejamo numuru kopumā atkārtoti tika iekļauts 2025. gada 19. septembrī. 2025. gada 17. septembrī brīdī, kad iesniedzējs vēlējās rezervēt AA[1], numurs faktiski neatradās reģistrācijai pieejamo numuru kopumā tādā nozīmē, ka tas nebija rezervējams, jo atradās izvērtēšanas un tehniskās apstrādes stadijā. Šādā veidā tiek nodrošināts, ka numuri netiek piešķirti, kamēr nav pabeigtas visas nepieciešamās pārbaudes un izvērtēšana, tādējādi saglabājot sistēmas integritāti un uzticamību. Pie tam īslaicīga nepieejamība, kas skar visus vienādi, nevis selektīvi, atbilst vienlīdzības principam.

Iesniedzējs 2025. gada 17. septembrī bija pieteicies arī cita numura AA[2] rezervācijai un šo numuru varēja iegūt. CSDD atšķirīgo rezultātu skaidro ar to, ka katrs valsts reģistrācijas numurs informācijas sistēmā tiek apstrādāts kā atsevišķs datu objekts un viena numura tehniska vai administratīva nepieejamība neietekmē cita numura pieejamību. AA[1] nepieejamību 2 dienas CSDD uzskata par samērīgu, norādot uz nepieciešamību nodrošināt valsts informācijas sistēmas datu precizitāti, konsekvenci un nepieļaut viena numura piešķiršanu vairākām personām.

Apstāklis, ka numurs noteiktā brīdī ir pieejams vai persona ir uzsākusi darbības tā rezervēšanai, pats par sevi nerada garantētas subjektīvas tiesības attiecīgo numuru iegūt. Izvēles numuru pieejamība ir dinamisks reāllaika process, kurā vienlaikus var norisināties numuru pārbaudes, iesniegumu izvērtēšana, tehniskā apstrāde un citu personu rezervācijas mēģinājumi. Fakts, ka numurs kādā brīdī sistēmā var tikt attēlots kā pieejams, pats par sevi nerada garantētas subjektīvas tiesības to iegūt, jo līdz rezervācijas pabeigšanai var iestāties objektīvi apstākļi, kas šo iespēju ierobežo. Šāda sistēmas darbība ir raksturīga jebkuram ierobežota resursa sadales procesam un pati par sevi nav uzskatāma par tiesību pārkāpumu.

Persona var paļauties uz to, ka CSDD nodrošina sistēmas darbības korektumu un vienlīdzīgu piekļuvi visiem interesentiem. Vienlaikus persona nevar paļauties uz to, ka jebkura uzsāktā darbība ar konkrētu numuru vienmēr tiks pabeigta bez jebkādiem ārējiem vai tehniskiem ietekmējošiem faktoriem, jo izvēles numuru piešķiršana notiek dinamiskā un caurskatāmā veidā.

[2] Vērtējums

[2.1] Izvērtējot iesniedzēja norādītos apstākļus kopsakarā ar CSDD sniegtajiem paskaidrojumiem, manā ieskatā, pārbaudes lietā vērtējama ne tikai iestādes rīcība 2025. gada 17. septembrī, iesniedzējam vēloties reģistrēt brīvi pieejamu izvēles numuru, kas neizdevās, jo tā rezervācija tika pārtraukta citu CSDD veiktu paralēlu darbību dēļ. Būtiski ir vērtēt arī to, vai kopumā CSDD izveidotā

izvēles numuru iegūšanas kārtība un tās digitālie risinājumi nodrošina labu pārvaldību, vienlīdzīgu attieksmi un caurskatāmu procesu sabiedrības interesēs.

Par CSDD rīcību 2025. gada 17. septembrī saistībā ar numura AA[1] rezervācijas procesu

[2.2] CSDD pamatoti atsaucas uz Senāta pausto atziņu, ka personai nav subjektīvu tiesību prasīt konkrēta numura vai numuru sērijas iekļaušanu reģistrācijai pieejamo numuru kopumā.[2] Tomēr šī atziņa pati par sevi nav pilnībā attiecināma uz iesniedzēja aprakstīto situāciju.

Būtiski nošķirt divas situācijas - personas vēlmi panākt, lai CSDD iekļauj konkrētu numuru reģistrācijai pieejamo numuru kopumā, un gadījumu, kad numurs jau ir pieejams un persona atbilstoši CSDD noteiktajai kārtībai ir uzsākusi tā rezervācijas procesu. Otrajā gadījumā vērtējams ne tikai personas subjektīvo tiesību apjoms uz konkrētu numuru, bet arī tas, vai iestāde ievērojusi labas pārvaldības principu.

[2.3] Kā tas izriet no Ceļu satiksmes likuma 4.panta piektās daļas CSDD reģistrē transportlīdzekļus, nodrošina un uztur transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistru. Savukārt saskaņā ar Noteikumu Nr. 1080 7. punktu, lai veiktu transportlīdzekļu valsts uzskaiti un identifikāciju, katram transportlīdzeklim, reģistrējot to pirmo reizi Latvijā, CSDD piešķir valsts reģistrācijas numuru un izsniedz piešķirtajam numuram un numura zīmju aprakstam atbilstošu valsts reģistrācijas numura zīmi. Valsts reģistrācijas numuru piešķir datorprogramma noteiktā secībā, ja šajos noteikumos nav noteikts citādi.

Atbilstoši Noteikumu Nr. 1080 10. punktam transportlīdzekļa īpašnieks (turētājs, valdītājs), reģistrējot transportlīdzekli, valsts reģistrācijas numuru var izvēlēties un pasūtīt no CSDD reģistrācijai pieejamo numuru kopumā esošajiem numuriem. Pasūtot numuru, persona norāda, kurā klientu apkalpošanas centrā tiks veikta transportlīdzekļa reģistrācija. CSDD reģistrācijai pieejamo numuru kopumā iekļauj šādus numurus: valsts reģistrācijas numurus no kārtējās sērijas un vispārējās izmantošanas numurus arī no nākamās sērijas, kuru direkcija piešķirs transportlīdzekļiem datorprogrammas noteiktā secībā[3]; iepriekš reģistrētu transportlīdzekļu valsts reģistrācijas numurus, kurus CSDD ir tiesības izmantot cita transportlīdzekļa reģistrācijai.[4]

---

[2] Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2025.gada 8.maija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. A420243722 (SKA-185/2025) 2.punkts;
[3] Noteikumu Nr. 1080 10.[2] 1. apakšpunkts;
[4] Noteikumu Nr. 1080 10.[2] 2. apakšpunkts;

No minētajām tiesību normām izriet, ka personas valsts reģistrācijas numuru var izvēlēties un pasūtīt no reģistrācijai pieejamo numuru kopumā esošajiem numuriem, un numurus pieejamo numuru kopumā iekļauj CSDD.

[2.4] No CSDD sniegtās informācijas izriet, ka 2025. gada 17. septembrī laikā no plkst. 15.30 līdz 16.30 ar numuru AA[1] vienlaikus tika veiktas vairākas darbības – CSDD darbinieks veica iesniedzēja izvēlētā numura pārbaudi, savukārt paralēli tika izvērtēts citas personas iesniegums par šā numura iespējamu iekļaušanu reģistrācijai pieejamo numuru kopumā. Šo procesu pārklāšanās rezultātā numurs AA[1] tehnisku iemeslu dēļ nebija pieejams rezervācijai.

No tiesu prakses izriet, ka personai nav subjektīvo tiesību prasīt konkrēta numura vai sērijas iekļaušanu reģistrācijai pieejamo numuru kopumā.[5] Tomēr Senāts ir skaidri nošķīris šo situāciju no gadījuma, kad persona jau ir uzsākusi darbības ar numuru, kas ir pieejamo numuru kopumā. Šādā gadījumā personai rodas tiesiska interese, kas ir aizsargājama tiesā. Ja persona ir izvēlējusies un apmaksājusi numuru no jau reģistrācijai pieejamo numuru kopuma, starp personu un iestādi ir nodibinātas tiesiskās attiecības.[6] Vienlaikus citā lietā, kur personai administratīvais process iestādē nenoslēdzās ar pieteicēja izvēlētā strīdus numura reģistrāciju, tiesa norādīja, ka iestādes amatpersonu darbības, kas veiktas administratīvā akta izdošanas procesā (līdz reģistrācijas apliecības saņemšanai), nav vērtējamas kā tādas, kas pašas par sevi radītu tiesiskās sekas un uz kurām būtu bijis pamats paļauties.[7]

Iesniedzējs konkrētajā lietā uzsvēris, ka sākotnēji kopā ar CSDD darbinieci vairākkārt ir pārliecinājies par brīvi pieejamajiem izvēles numuriem, tostarp, AA[1] un piekritis uzsākt tā rezervācijas procesu. Tikai pēc brīža no CSDD puses esot paziņots, ka konkrētais numurs vairs nav pieejams rezervācijai. Arī savos paskaidrojumos CSDD nav norādījis pretējo, proti, ka AA[1] rezervācijas process nebūtu uzsākts. Minēto secinājumu pastiprina CSDD apgalvojums, ka līdz rezervācijas pabeigšanai var iestāties objektīvi apstākļi, kas šo iespēju ierobežo. Lai arī konkrētajā gadījumā iesniedzējs nebija apmaksājis numuru rezervāciju no viņa objektīvu un neatkarīgu apstākļu dēļ, nav šaubu, ka iesniedzējs izvēlējās konkrētu izvēles numuru un tika uzsākts tā rezervācijas process.

---

[5] Administratīvā apgabaltiesas 2025.gada 27.jūnija spriedums lietā Nr. A420189723 (AA43-0126-25/10), 12.punkts;
[6] Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2025.gada 2.septembra lēmums lietā Nr. 680026325 (SKA-706/2025) 6.,7.punkts;
[7] Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu nama 2026.gada 3.jūnija spriedums lietā Nr. A420181025 (A42-00272-26/22) 11.punkts;

Tiesu prakse attiecībā uz tiesiski aizsargātajām darbībām izvēles numuru rezervācijas un reģistrācijas procesā nav vienveidīga, tomēr, manā ieskatā, starp personu un CSDD radās pamats tādu tiesisko attiecību nodibināšanai, kurām jāatbilst labas pārvaldības principam, līdz ar to šādu darbību ir jāvar tehniski atzīmēt Reģistrā, lai nostiprinātu pirmās uzsāktās darbības prioritāti.

[2.5] Labas pārvaldības princips ir konstitucionāls vispārējais tiesību princips, kas netieši ietverts Latvijas Republikas Satversmē un ir atzīts par Eiropas Savienības pamattiesību. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta pirmajā daļā noteikts, ka valsts pārvalde ir pakļauta likumam un tiesībām, savukārt 10.panta piektajā daļā noteikts, ka valsts pārvalde savā darbībā ievēro labas pārvaldības principu. Labas pārvaldības princips ir tiesību vispārējo principu kopums. Labas pārvaldības principā tiesību vispārējie principi ietverti ar vienotu mērķi realizēt personu tiesību vai tiesisko interešu aizsardzību publiskās varas un ikvienas privātpersonas publiski tiesiskajās attiecībās.

Eiropas Savienības Tiesas ģenerāladvokāts A.G.Slinns (A.G. Slynn) secinājis, ka uzturēt efektīvi darbojošos reģistrācijas sistēmu ir labas pārvaldības sastāvdaļa.[8] Eiropas Savienības Tiesas ģenerāladvokāte V.Trstenjana (Verica Trstenjan) norādījusi, ka tiesību doktrīnā prevalē viedoklis, ka labas pārvaldības princips paredz, ka iestādēm jāvērš par labu kļūdas vai neizdarība, turklāt šis princips nozīmē arī pilnīgu iestādes pienākumu ievērot pienācīgu rūpību.[9]

Manā ieskatā, iestādes izmantotās informācijas sistēmas tehniskā uzbūve vai tajā paralēli notiekoši procesi paši par sevi nevar būt pietiekams pamats tam, lai privātpersonai rastos nelabvēlīgas sekas, ja kāda darbība faktiski jau ir uzsākta, ja vien tas nav noteikts normatīvajos aktos vai iepriekš skaidri paredzamos gadījumos. Iestādes digitālajam procesam ir jābūt veidotam tā, lai tehniskais risinājums nodrošinātu labas pārvaldības principa īstenošanu, nevis radītu atkāpes no tā.

CSDD norāde, ka izvēles numuru pieejamība ir „dinamisks reāllaika process" un līdz rezervācijas pabeigšanai var iestāties objektīvi apstākļi, kas liedz numuru iegūt, šajā ziņā nav pietiekama. Labas pārvaldības princips prasa, lai šāds process būtu ne tikai dinamisks, bet arī efektīvs, caurskatāms un paredzams, ar skaidri definētiem noteikumiem par prioritātes fiksēšanas brīdi. Iestādes pienākums ir izveidot tādu procedūru un tehnisku risinājumu, kas novērš situācijas, kur iekšēji vai tehniski procesi var patvaļīgi mainīt personu secību vai liegt pabeigt tiesiski uzsāktu darbību. Līdz ar to CSDD

[8] Eiropas Savienības Tiesas ģenerāladvokāta A.G.Slinna (A.G.Slynn) secinājumi, kas sniegti 1983.gada 27.oktobrī lietā 64/82 Tradax Graanhandel BV v Commission of the European Communities. 1385.- 1386.lpp.;
[9] Eiropas Savienības Tiesas ģenerāladvokātes Vericas Trstenjanas (Verica Trstenjan) secinājumi sniegti 2008. gada 11. septembrī lietā C-308/07 P Koldo Gorostiaga Atxalandabaso pret Eiropas Parlamentu. Secinājumu 89.punkts.;

jānodrošina tāds informācijas sistēmas risinājums, kurā brīdī, kad persona pirmā uzsāk brīva un rezervācijai pieejama numura rezervācijas procesu, šis fakts tiek tehniski fiksēts un vēlāk uzsākti paralēli procesi nevar ietekmēt jau iegūto prioritāti, izņemot normatīvajos aktos vai iepriekš skaidri noteiktā procedūrā paredzētus gadījumus.

Ņemot vērā augstāk minēto, ja numurs AA[1] brīdī, kad iesniedzējs pieteicās tā rezervācijai, bija brīvi pieejams un iesniedzējs bija pirmais, kurš atbilstoši noteiktajai kārtībai uzsāka šī numura rezervācijas procesu, viņam bija pamats paļauties, ka uzsāktais process tiks turpināts atbilstoši tā uzsākšanas brīdī pastāvošajiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem. Pretējā gadījumā izvēles numuram nebija jābūt redzamam reģistrācijai pieejamo numuru kopā. Lai arī persona, kura iesniedza iesniegumu par numura AA[1] iekļaušanu pieejamo numuru kopumā nevarēja zināt, ka tieši tajā brīdī cita persona vēlas to rezervēt, vēlāk uzsākts vai paralēli apstrādāts process, tostarp citas personas iesnieguma izskatīšana, nevarētu iegūt prioritāti pār jau tiesiski uzsāktu rezervācijas procesu. Šāda rīcība neatbilst labai pārvaldībai, kas paredz pienākumu uzturēt efektīvi funkcionējošu Reģistru, nepieļaujot informācijas sistēmu procesu neparedzamību un necaurskatāmību.

[2.6] Vērtējot labu pārvaldību izvēles numuru piešķiršanas procedūrā, uzmanība vēršama arī faktam, ka iesniedzējs vienā laikā pieteicās arī cita AA sērijas numura rezervācijai, par kuru arī tika iesniegts iesniegums par iekļaušanu reģistrācijai pieejamo numuru kopumā, bet šo numuru iesniedzējs varēja iegūt. CSDD atšķirīgo rezultātu skaidro ar to, ka lai arī par numuriem AA[1] un AA[2] tika iesniegts viens iesniegums, katrs numurs Reģistrā tiek apstrādāts kā atsevišķs datu objekts, tādēļ viens numurs pēc paralēlā iesnieguma izskatīšanas atgriezās pieejamo numuru kopā ātrāk un to varēja iegūt.

Administratīvā procesa likuma 6.pants nosaka, ka pastāvot vienādiem faktiskajiem un tiesiskajiem lietas apstākļiem, iestāde un tiesa pieņem vienādus lēmumus (pastāvot atšķirīgiem faktiskajiem vai tiesiskajiem lietas apstākļiem, — atšķirīgus lēmumus).

Fakts, ka vienā gadījumā (ar numuru AA[2]) rezervācija un reģistrācija bija sekmīga, bet citā, pēc būtības salīdzināmos un vienādos apstākļos (ar numuru AA[1]), tā neizdevās tehnisku iemeslu dēļ, kas saistīti ar paralēlu iesnieguma izskatīšanas procesu, rada pamatotas šaubas par labas pārvaldības trūkumiem, jo nav skaidri un caurskatāmi procesi, ja vienu izvēles numuru sistēma var apstrādāt ievērojami ātrāk, bet otru atgriezt reģistrācijai pieejamo numuru kopumā tikai divas dienas vēlāk. CSDD argumentam, ka katrs numurs ir „atsevišķs datu objekts", nav juridiskas nozīmes, ja netiek pamatoti objektīvi kritēriji, kas radīja atšķirīgās sekas. Iestāde pārkāpj vienlīdzības un labas

pārvaldības principu, ja tā bez objektīva pamatojuma pieļauj, ka vienādos apstākļos esoši numuri katrs tiek atgriezti reģistrācijai pieejamo numuru kopumā dažādos laikos, tādējādi ierobežojot brīvu numuru izvēles iespēju.

Pie tam vēršu uzmanību, ka kopsakarā ar jau identificēto problēmu par darbību veikšanas prioritāti kopumā pastāv necaurredzama procedūra, kā rezultātā iesniedzējam radās negaidītas, nelabvēlīgas sekas. Šāda situācija atstāj vietu patvaļas un korupcijas riskiem, kas var radīt sabiedrībai objektīvas šaubas par CSDD iekšējo procesu tiesiskumu.

Par izvēles valsts reģistrācijas numuru piešķiršanas kārtību kopumā

[2.7] Manā ieskatā, CSDD pieeja izvēles numuru pakalpojumu nodrošināt gan elektroniski, gan klātienē ir atbalstāma. Dažādu pakalpojuma saņemšanas kanālu pastāvēšana ļauj pakalpojumu izmantot arī personām ar atšķirīgām digitālajām prasmēm, tehniskajām iespējām un vajadzībām. Uz šo apsvērumu norāda arī CSDD un kopumā tas atbilst labai pārvaldībai.

Tomēr ir jānošķir pakalpojuma saņemšanas kanālu daudzveidība no informācijas par sadalāmo publisko resursu, konkrētajā gadījumā izvēles numuru, pieejamības. Divu atsevišķu pakalpojuma kanālu pastāvēšana pati par sevi nenodrošina vienlīdzīgu piekļuvi, ja personām nav vienlīdzīgas iespējas uzzināt, kādi izvēles numuri attiecīgajā brīdī kopumā ir pieejami, proti, arī citā pakalpojuma iegūšanas kanālā.

Valsts reģistrācijas numuri ir uzskatāmi par ierobežotu publisko resursu, un to piešķiršanas procesam jābūt tiesiskam, caurskatāmam un jānodrošina visiem pretendentiem vienlīdzīgas iespējas. Piešķirot privātpersonām tiesības, kas saistītas ar publiskas lietas izmantošanu, ir jānodrošina atklāta, pārredzama un vienlīdzīga attieksmei atbilstoša procedūra[10].

No CSDD sniegtās informācijas izriet, ka klientu apkalpošanas centros var būt pieejami arī tādi brīvie numuri, kuri nav redzami e-CSDD, tostarp iepriekš izmantotie numuri, kurus CSDD ir tiesīga piešķirt atkārtoti. Tādējādi persona, kura izmanto e-CSDD, nevar iegūt pilnīgu informāciju par visu CSDD rīcībā esošo un faktiski izvēlei pieejamo numuru kopumu.

Vēršu uzmanību, ka lai arī sabiedrībai ir pieejama informācija par numuru iegūšanas kārtību, esošā sistēma nav atklāta un pārredzama turpmāk norādīto iemeslu dēļ. Ja par noteikta brīva izvēles

[10] Latvijas Republikas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2017.gada 23.marta spriedums lietā Nr. SKA-470/2017 6.punkts;

numura pieejamību iespējams uzzināt tikai konkrētā CSDD klientu apkalpošanas centrā, personas faktiskās iespējas pretendēt uz publisko resursu kļūst atkarīgas no atrašanās vietas, informētības par konkrētajā filiālē esošajiem numuriem vai citiem nejaušiem apstākļiem. Tādā gadījumā formāli vienādi noteikumi vēl nenozīmē faktiski vienlīdzīgas iespējas. CSDD īstenotā kārtība, kas ļauj izvēlēties valsts reģistrācijas numuru gan klātienē klientu apkalpošanas centros, gan elektroniski e-CSDD, pamatā ir atbalstāma, jo veicina pakalpojuma pieejamību. Tomēr pašreizējā sistēma, kurā informācija par visiem pieejamajiem izvēles numuriem nav centralizēta un publiski pieejama vienuviet, rada būtiskas problēmas arī no vienlīdzības un labas pārvaldības principu skatu punkta.

Īpaši būtiski tas ir attiecībā uz iepriekš izmantotiem un atkārtotai piešķiršanai pieejamiem numuriem. CSDD norāda, ka šādu numuru atgriešana apritē nav automātiska un normatīvajos aktos nav noteikts konkrēts to iekļaušanas biežums vai mehānisms. Ja vienlaikus nav publiski pārskatāmas informācijas par to, kad un kurā klientu apkalpošanas centrā konkrētais numurs kļūst pieejams, personai nav iespējams pārliecināties par publiskā resursa sadales procesa konsekvenci un vienlīdzību.

Ja CSDD klientu apkalpošanas centros klātienē ir pieejami izvēles numuri, tai skaitā atkārtotai apritei nodoti numuri, kuri nav redzami e-CSDD sistēmā, tiek radīta nepilnīga pieeja informācijai. Personai nav iespējas uzzināt par visu izvēles numuru pieejamību, tādējādi viņam nav iespēja izvēlēties, vai doties klātienē uz CSDD klientu apkalpošanas centru šo numuru iegūt. Šāda situācija nostāda nevienlīdzīgā stāvoklī personas, kuras paļaujas uz elektronisko sistēmu, jo tām nav piekļuves pilnīgai informācijai par visiem faktiski pieejamajiem numuriem. Līdz ar to personu iespējas pretendēt uz publisko resursu kļūst atkarīgas no nejaušiem faktoriem, piemēram, fiziskas atrašanās vietas, kas ir pretrunā ar vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanas prasību.

Tiesu prakse CSDD lietās ir atzinusi, ka privātpersonai transportlīdzekļu valsts reģistrācijas procesā tiek garantētās tiesības izvēlēties jebkuru brīvo transportlīdzekļu reģistrācijai pieejamo numuru no reģistrācijai noteiktā numuru kopuma, taču nav subjektīvo tiesību uz konkrēta numura piešķiršanu.[11] Problēma rodas, ja "pieejamo numuru kopums" nav vienots un visiem vienlīdzīgi pārskatāms. CSDD rīcība, cenšoties nodrošināt atklātu un godīgu numuru piešķiršanu, ir atzinīgi vērtējama, taču informācijas sadrumstalotība starp dažādiem kanāliem šo mērķi mazina.

[11] Administratīvās apgabaltiesas 2024.gada 23.janvāra spriedums lietā Nr. A420243722 (AA43-0250-24/8) 8.punkts;

[2.8] Transportlīdzekļu valsts reģistrācijas numuru datu bāze tiek uzturēta visas sabiedrības vajadzībām un numuru izsniegšana notiek publiski pieejamā pieteikšanās kārtībā, kas ir publicēta CSDD tīmekļa vietnē. Manā ieskatā, tas attiecināms ne tikai uz skaidri zināmu pieteikšanās kārtību, bet arī informāciju par izvēles numuru pieejamību gan klātienes, gan e-CSDD vidē.

Labas pārvaldības princips uzliek valsts pārvaldei pienākumu darboties atklāti, paredzami un privātpersonas interesēs[12]. Sistēma, kurā nav publiski pieejamas un pārbaudāmas informācijas par visiem izvēlei pieejamajiem numuriem, īpaši par tiem, kas atkārtoti nonāk apritē, rada neskaidrību un ne tikai apgrūtina personai iespēju plānot savu rīcību, bet arī rada patvaļas, nevienlīdzīgas informācijas pieejamības un korupcijas riskus. Labas pārvaldības princips prasa ne tikai nepieļaut faktisku nepamatotu priekšrocību piešķiršanu, bet publiska resursa sadales procedūrai jābūt veidotai tā, lai tā būtu pārbaudāma, saprotama un pēc iespējas izslēgtu arī priekšnoteikumus nepamatotu priekšrocību rašanās iespējai.

Vienlaikus vienlīdzīgas piekļuves nodrošināšanai nav nepieciešams atteikties no iespējas numurus izvēlēties un pakalpojumu saņemt klātienē. Klātienes pakalpojums ne tikai var tikt, bet tas būtu jāsaglabā. Taču informācijai par visiem CSDD rīcībā esošajiem un izvēlei pieejamajiem numuriem būtu jābūt centralizētai un vienlīdz pieejamai visiem interesentiem, arī e-CSDD, neatkarīgi no tā, kurā CSDD klientu apkalpošanas centrā attiecīgās numura zīmes faktiski atrodas.

Attiecīgi, manā ieskatā, būtu pilnveidojama e-CSDD funkcionalitāte, nodrošinot iespēju elektroniski iepazīties ar visu izvēlei pieejamo numuru kopumu, tostarp ar numuriem, kuri atkārtoti nonākuši apritē un atrodas konkrētos klientu apkalpošanas centros. Vienlaikus personai būtu saglabājama izvēle pašu pakalpojumu saņemt elektroniski vai klātienē, kā tas ir līdz šim.

Šāds risinājums nepasliktinātu to personu situāciju, kuras nevēlas vai nevar izmantot elektroniskos pakalpojumus. Gluži pretēji – tas saglabātu abus pakalpojuma saņemšanas kanālus, vienlaikus nodrošinot, ka informācija par izvēles numuru pieejamību visiem ir vienāda un nav atkarīga no personas fiziskas atrašanās konkrētā CSDD klientu apkalpošanas centrā, e-CSDD vai citas informētības par tajā pieejamajiem numuriem.

[12] Valsts pārvaldes iekārtas likums, 10.panta piektā daļa;

[3] Ieteikumi

[3.1] Lai nodrošinātu procesu caurskatāmību, būtiski, lai publiskā resursa, proti, izvēles numuru sadales, noteikumi būtu ne tikai formāli vienādi, bet arī faktiski nodrošinātu taisnīgu rezultātu. Apkopojot pārbaudes lietā izvērtēto, manā ieskatā, CSDD izvēles numuru piešķiršanas sistēma ir pilnveidojama divos savstarpēji saistītos aspektos.

[3.1.1] Pirmkārt, Reģistrā būtu skaidri jānosaka un tehniski jānodrošina pirmā tiesiski uzsāktā izvēles numura rezervācijas procesa fiksēšana un prioritāte, nepieļaujot, ka vēlāk uzsākti vai paralēli administratīvi vai tehniski procesi bez skaidra, tiesiska pamata var mainīt personas jau uzsāktas brīva numura rezervācijas rezultātu, izņemot normatīvajos aktos vai iepriekš skaidri noteiktā procedūrā paredzētus gadījumus.

[3.1.2] Otrkārt, CSDD būtu jānodrošina vienota, centralizēta un publiski pārskatāma informācija par visu izvēlei pieejamo izvēles numuru kopumu, tostarp par atkārtoti izmantojamiem un augsta pieprasījuma numuriem, kas atrodas konkrētos CSDD klientu apkalpošanas centros. Pakalpojuma saņemšanas veidi var būt dažādi, taču informācijai par sadalāmo publisko resursu jābūt vienlīdz pieejamai.

[3.2] Manā ieskatā, šādu risinājumu ieviešana stiprinātu labu pārvaldību un tiesiskumu CSDD rīcībā, kā arī nodrošinātu faktisku vienlīdzību starp personām, kas vēršas CSDD konkrētu darbību veikšanai. Ne mazāk svarīgi ir atzīmēt, ka šāda pieeja palielinātu izvēles numuru ieguves procesa caurskatāmību un vienlaikus mazinātu patvaļīgas rīcības, nevienlīdzīgas informācijas pieejamības un korupcijas riskus.

[4] Pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 25.panta pirmo un trešo punktu, pabeidzu pārbaudes lietu ar šādiem ieteikumiem:

1) ieviest Reģistrā pirmā tiesiski uzsāktā izvēles numura rezervācijas procesa fiksēšanu un prioritāti pār citu vēlāk vai paralēli uzsāktu administratīvu vai tehnisku procesu noriti, izņemot normatīvajos aktos vai iepriekš skaidri noteiktā procedūrā paredzētus gadījumus;

2) ieviest vienotu, centralizētu un publiski pārskatāmu informāciju par visu izvēlei pieejamo valsts reģistrācijas numuru kopumu, kas faktiski pieejami dažādos ieguves kanālos.

Rekomendāciju kontroles termiņš tiek noteikts **līdz 2026.gada 31.decembrim.** Tas ir termiņš, līdz kuram CSDD tiek aicināts izpildīt atzinumā iekļautos ieteikumus, par tā izpildi informējot mani atsevišķi.

Ar cieņu

tiesībsardze Karina Palkova